

***Kam smerujeme
a ako sa nám darí ...***

Univerzita Komenského v Bratislave
Centrum podpory študentov so špecifickými potrebami
2011

Vydala

© Univerzita Komenského v Bratislave
Centrum podpory študentov so špecifickými potrebami
2011

Editor: Elena Mendelová
Grafický návrh a jazyková korektúra: Elena Mendelová
Technická redaktorka: Ľudmila Kapustová

Myšlienka pripraviť túto publikáciu vznikla pri realizácii sústreďení stredoškolákov s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré Univerzita Komenského organizovala v roku 2009 v Cíferi a v roku 2010 v Modre - Harmónii za finančnej podpory *ACCENTURE nadačného fondu v Nadácii PONTIS*.

Na ilustráciu publikácie boli použité fotografie z archívov CEZAP a autorov príspevkov. Foto na obale: Jan Ševčík, www.naturfoto.cz. Foto na str. 55: <http://www.stockphotos.sk/>; 12520543511uIVMh.jpg. Na ilustráciu strán 57 - 61 boli so súhlasom autorky Barbory Paulovičovej použité grafiky z Kalendára 2008.

ISBN 978-80-223-3033-6

S odstupom času - škola pre život?

Čo hovoria absolventi...

Mám titul Mgr. art. 😊

Mgr. art. Barbora PAULOVÍČOVÁ

sluchové postihnutie/ nepočujúca
absolventka Vysokej školy výtvarných umení
v Bratislave

ilustrátorka a grafička

e-mail: [barb \(zavinac\) barbpaul.com](mailto:barb(zavinac)barbpaul.com)

web: <http://www.barbpaul.com/>

Titul pred svojím menom mám dva a pol roka. Získala som ho po absolvovaní magisterského štúdia na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (VŠVU). Môj sen sa stal realitou napriek môjmu handicapu, pre ktorý som si od narodenia pripadala ako čierna ovca, a o ktorom nerada hovorím na verejnosti.

Moji rodičia majú umelecké sklony, ale nevyužívajú ich vo svojej profesii. Umenie a dizajn vnímajú síce svojsky, ale výborne mu rozumejú. Postupne, ako sa ja profesionálne vyvíjam, si občas spoločne podiskutujeme o umení a dizajne. Sú mojimi radcami a kritikmi. A ešte spomeniem strýka, ktorý v mladosti študoval kresbu u akademického sochára Bártfaya. Naše gény sa nejako pomiešali, sústredila som sa na svoj cieľ a osud mi doprial stať sa umelkyňou.

Na Vysokú školu výtvarných umení mám rozporuplné spomienky. Na jednej strane som mala pocit, ako keby som bola z inej planéty, ale časom to prešlo a dotiahla som to až do konca. Nemala som rada bohémsky a nesvedomitý prístup, večný zápach cigariet. Radšej som sa držala svojich zásad, nechcela som podľahnúť vplyvu tohto prostredia. Štúdium na Škole umeleckého priemyslu (ŠUP) a u akademického sochára Andreja Rudavského ma naučilo byť na seba prísna. Posunula som sa od snívania k tvorbe a naučila som sa nevšímať si okolie. Štúdium nebolo ťažké, bolo skôr náročné na manuálne zručnosti a vyžadovalo zabezpečiť si finančné prostriedky

Teraz, keď sme sa naučili lietať vo vzduchu ako vtáky a potápať sa ako ryby, zostáva nám už jediné.

Naučiť sa žiť na zemi ako ľudia.

George Bernard Shaw

na tvorbu. Vyžadovalo to viac sebakpresadzovania. Na druhej strane som si v porovnaní so základnou školou a ŠUP-kou vážila to, že na VŠVU bolo viac tolerancie a slobody medzi ľuďmi. Veľa študentov bolo zo zahraničia a mnohí boli scestovaní a sčítaní. Preto tam panovalo ovzdušie vzájomnej tolerancie, akceptovania rôznych jazykov a mentality.

Do *Ateliéru voľnej grafiky a knižnej tvorby* u profesora D. Kállaya sa mi podarilo dostať až na druhý rok. Na začiatku, keď zistil, že dobre nepočujem a moja reč je zvláštna, nechcel ma prijať. Keď však videl moje výsledky z prvého ročníka u iného profesora, ihneď ma prijal do druhého ročníka. Zostala som tam do konca štúdia na VŠVU. Študovala a pracovala som s vysokým nasadením, bola som veľmi pedantná.

Pre svet ilustrácií a knižnej tvorby sa cítim ako stvorená. Už v detstve som kládla vysoké nároky na estetiku obrázkov v knihách. Kvalitne a bohato ilustrované knihy sú pre mňa akýmsi animizmom, ktorý mi uľahčoval prežívanie ťažkých chvíľ v mojom detstve. Čím krajšie obrázky boli v knihách, tým ľahšie som sa učila čítať a vyslovovať, bola to radosť pokračovať ďalej. Fascinovali ma návštevy v *Bienále ilustrácií Bratislava*; so sestrou sme sa hrali na odborníčky na ilustrácie.

Moja tvorba

Postupom času sa moje zručnosti v zobrazovaní a vyjadrovaní mojich pocitov zdokonaľujú. Nemám už pred sebou vzor, ale inšpiráciou mi je spojenie prírody s piatimi elementmi, stav ticha, pocit súznenia s kozmom a syntéza pohybov a zvukov.

Každá načrtnutá čiara, každá použitá farba je silným prejavom môjho ja, ktoré mi vychádza zo srdca a akoby mi bolo zoslané z kozmu. Zároveň ma moja myseľ usmerňuje v tom, ako využívať môj talent a uplatniť ho. V mojom výtvarnom prejave, v maľovaní, viac techník a námetov znamená to isté, akoby som poznala a vedela hovoriť viacerými cudzími jazykmi. Napríklad inšpirácia balijským umením stavia mosty a nové cesty, ktoré spájajú rozdielne kultúry. Rada si všeličo vyskúšam, rada získavam nové podnety, a preto som bola zvedavá na umenie v Indonézii, ktoré odráža ich filozofiu a mentalitu a o ktorom sa na Západe hovorí málo.

Cesta na Bali

Celých šesť rokov štúdia na VŠVU som sa márne pokúšala absolvovať aspoň semestrálny študijný pobyt v zahraničí, niekde v okolitých krajinách. Na ročné štúdium na Bali som sa dostala vďaka získaniu štipendia z indonézskej ambasády. Prihlásila som sa spoločne s asistentom - tlmočníkom a naozaj to vyšlo. Bola to chvíľa vážneho životného rozhodnutia, ktoré bolo potrebné urobiť rýchlo. Rozmýšľala som, či mám ísť do veľkej diaľky, stráviť rok v inom časovom pásme v krajine s odlišným chápaním umenia, ale aj života. Práve tam mi však narástli krídla tvorivosti.

Už v prvých chvíľach, ako sme pristáli na Bali, mi učarovala priamosť a sviežosť kolmo dopadajúcich svetelných lúčov. Zrazu som videla farby oveľa lepšie. Povedala som si, že tu zostanem až do konca študijného pobytu, ktorý trval jeden rok. Vďaka tejto úžasnej krajine som dokázala prekonať aj kritické chvíle. Na začiatku som nemala tušenie, čo ma tam čaká. Obdivovala som pracovnú a remeselnú zručnosť domácich a úroveň duchovnosti. Bola som veľmi zvedavá, aké umelecké poklady sa skrývajú na Bali. Preto som si vybrala štúdium *wayangu* a hodiny *batiky*.

Mnohé veci sa mi zdali zbytočné, hlavne preto, že mám iné myslenie a s tým spojené i vnímanie sveta. Zároveň to bola pre mňa a, myslím si, že by mala byť aj pre iných, veľká motivácia na zmenu prístupu k životu. Nemali by sme si jeden od druhého udržiavať odstup, aby tí druhí nevideli a nepočuli, aké máme ťažkosti a aké chyby. Skôr sa treba otvoriť pred druhými a nájsť riešenie, aby sa nám v budúcnosti

nič zlé nestalo. Sú chvíle, keď sa otvoríme druhým, a do popredia vystúpia aj nepríjemné emócie, urazenosť, povýšenosť, výčitky, hádky alebo obviňovanie. To, čo som zažívala, nebolo presne podľa mojich predstáv. Bola to však pre mňa skôr motivácia byť silnejšou, nechať veci plynúť a počúvať druhých. Veľká jazyková bariéra a neplnohodnotná komunikácia, úplne odlišný charakter medziludských vzťahov vytvárali nové a náročné situácie pri komunikácii s vedúcimi, ktorí sa o nás starali. Tieto situácie si niekedy naozaj vyžadovali mnoho síl a pomoc priateľov. Skoro nikto v škole, ani učitelia ani študenti, sa nedokázali celkom vžiť do situácie nepočujúceho. Na jednej strane je pekné, že vždy ku mne pristupovali ako k úplne zdravému človeku. No na druhej strane často nedokázali pochopiť moje odlišné vnímanie sveta a neusilovali sa sprostredkovať mi informácie v zrozumiteľnej forme či pomôcť mi zorientovať sa.

Ľudia so zdravotným postihnutím na Bali

Niektoré situácie v živote Baličanov ukazujú, že môžeme byť spokojní s tým, že máme vyššiu úroveň starostlivosti a podpory postihnutých. V okolí hlavného mesta ostrova Bali - Denpasar podľa oficiálnych odhadov žije približne 3000 ľudí so zdravotným postihnutím, no v skutočnosti je toto číslo oveľa vyššie. Na ulici postihnutých vôbec nevidíte - fyzicky je úplne nemožné sa tu samostatne pohybovať s vozíkom. Mentálne postihnutých ľudí rodiny skrývajú a taja. Hinduizmus považuje ľudí postihnutých od narodenia za nečistých a nesmú ani vstúpiť do chrámu. Môžu sa ale modliť, aby v budúcom živote boli ich podmienky lepšie. Ešte nebezpečnejšia je však predstava, že takíto ľudia šíria okolo seba akési zlé vibrácie, ktoré ovplyvňujú aj ľudí žijúcich v ich blízkosti, a teda aj tých, ktorí sa o nich starajú a snažia sa im pomáhať. Našťastie, otvorenie sa okolitému svetu a mnoho návštevníkov neprináša iba zlé veci, ale aj postupné odstraňovanie zvykov, ktoré nie sú celkom správne, a tak sa v mnohých veciach vnímanie postihnutých ľudí a starostlivosť o nich už od narodenia postupne zlepšuje. O sociálnych službách či zrovnoprávnení ich postavenia, tak ako sa o to snažíme v Európe, tu však zatiaľ nemôže byť ani reči. Bezbariérovosť je tu na nízkej úrovni, na chodníkoch sú rampy a vysoké schodiská, po ktorých sa ťažko stúpa aj ľuďom so zdravými nohami. Vysoké rampy sú postavené kvôli záplavám počas obdobia dažďov, aby voda mohla odtekať do kanálov a nie do domov.

Ako zaseješ, tak budeš žať

Prijímam veci také, aké sú, a snažím sa vidieť ich hodnotu, aj keď sa mi to nepozdáva. Vyskytujúce sa problémy sú pre mňa darom a výzvou, ktoré ma učia a učia aj ľudí v mojom okolí. Rada sa zoznamujem s názormi a pohľadmi druhých. Pre mňa je hlavnou prioritou správať sa prirodzene k druhým bez ohľadu na rozdiely z dôvodu zdravotného postihnutia, príslušnosti k rase, majetnosti, stupňa dosiahnutého vzdelania. Kladiem si vysoké nároky ľudskosti. Všeličo si rada vyskúšam, neodmietam nové výzvy, keď mám šancu, rada využijem každú príležitosť.

Vďaka vyššiemu vzdelaniu a mojím vedomostiam môžem lepšie žiť a mám aj väčšiu slobodu. Nestotožňujem sa s názorom mnohých ľudí v súčasnosti, že čím má človek viac peňazí, tým má lepší život. Prečo sa nezamerat' aj na iné oblasti ako financie? Na nové kontakty a podnety z okolia, rozvíjanie medziľudských vzťahov a cibrenie svojich zručností (napr. lepšie trénovať svoju komunikáciu)...

Keď som bola mladšia, rodičia mali menšie práva a slobodu v rozhodovaní o tom, či svoje dieťa izolujú alebo nasmerujú na cestu integrácie do spoločnosti počujúcich. Prekonali sme veľa prekážok, keď sa ma moji rodičia snažili začleniť do škôl, kde študujú zdraví, a začleniť ma do spoločnosti počujúcich. Budúcnosť vnímam optimisticky. V spoločnosti dnes panuje empatia, čím sa otvára priestor pre vzájomné poznávanie a prekonávanie prekážok.

Integrovať sa do spoločnosti sa dá prekonávaním prekážok v oblasti komunikácie, dravosťou, tvrdou prácou na sebe, ochotou odstraňovať chybičky a dosiahnuť tak rovnakú úroveň v spoločnosti ako počujúci. Ja som príkladom a motiváciou, že sa to dá... 😊

Dúfam, že v ďalšej generácii bude veľa nepočujúcich ľudí na takej úrovni ako ja. V súčasnosti sú lepšie podmienky - je dostatok informácií, lepší prístup k vzdelaniu, sloboda rozhodovania. Teší ma, že aj teraz je zopár nepočujúcich, ktorým sa darí takisto ako mne. Všetko má však svoje výhody a nevýhody. Treba byť v neustálom strehu, byť dravý, hnať sa za informáciami. To platilo a bude vždy platiť pre každého - zdravých aj ľudí so zdravotným postihnutím.

**Centrum podpory študentov so špecifickými potrebami UK
Mlynská dolina, 842 48 Bratislava**

tel.: +421-2-602 95 166, 602 95 515, 602 95 573

info@cezap.sk

<http://www.cezap.sk/>